

הלכות ראש חודש.

ב"ה אור ליום א' מוצש"ק ויקרא תרל"ח.

החודש וכ"ט לכבוד אהובי ידי' ישראל הרב הגאון הגדול. נ"י עה"י פה"ת בקש"ת מו"ה חיים אר"עזר נ"י בעל המחבר ספר נפש חי' יהי כבוד ד' חופק עליו כל הימים:

בראש חודש הביאו לי ספרו ומאז עיינתי באזה מקומות. וקבלתי נחת מדבריו והנני מורו לרום מעלת כבוד תורתו כי ימחר לסדר יתר חידושי כאשר כתב בהקדמה כי בטח יהנו לאורו. והנני לכתוב אליו אשר עיינתי בראש חודש בתשובה ראשונה בענין קידוש החודש. יפ"נ ה' דבר בעטו:

(א) **ואשר** ת"י רום מעלתו דברי רמב"ם שכתב שבזמן שאין סנהדרין אין מקדשין על פי הרא"ה רק על פי חשבון. והקשה הרמב"ן דער אב"י ור"א ה' מקדשין על פי הרא"ה אף שלא ה' סנהדרין. ות"י רום מעלתו דביונת הרמב"ם בסנהדרין. הגם דקידוש החודש בשלשה רק הכוונה שיה' כל ישראל כפופים תחתיהם. דאם לא כן אלו יסכימו לקדש ואלו לעבר. וכן בעיבור שנה אלו יסכימו לעבר ואלו שלא לעבר. ואנחנו לא נדע מה נעשה. ואם מקל"ת יעשו כך ומקל"ת יעשו כך יה' לאלו יום טוב ולאלו חול ואי אפשר. וזה כוונת הספרי דבר אל כל עדת בני ישראל כו' שיה' היום טוב לכול ישראל. ואלה דברים ברורים:

(ב) **ומזה** הוליד רום מעלתו דעל כרחק אף לאחר התורבן בזמן שה' נשיאי ישראל צביל ובארץ ישראל. וה' כל ישראל כפופים תחתיהם דיו כמו סנהדרין. ועל כן ה' יכולין לקדש על פי הרא"ה. וזה יש לעיין קל"ת שהרי צביל לא ה' נכנע תחת נשיאי ארץ ישראל כדאמרין סנהדרין (דף ה'). הבא שבת התם מחוקק. ואם כן איך יכלו לקדש בארץ ישראל. אך יש ליישב כיון שצביל לא ה' יכולין לקדש חדשים. ה' לענין קידוש החודש צביל כרחק נכנעים תחת נשיא ארץ ישראל. וכל שיש בארץ ישראל נשיא שכל חכמי ארץ ישראל נכנעים תחתיו דיו כמו סנהדרין. דשיב לא שייך לומר אלו יאמרו לקדש ואלו לעבר. שחכמי חוץ לארץ אינם יכולים לקדש ולא לעבר. וכל חכמי ארץ ישראל נכנעים תחת הנשיא. ובעל כרחן כאשר יסכים הנשיא כן יה':

(ג) **מה** שכתב הרמב"ם דאם חס ושלום לא יה' בית דין בארץ ישראל ולא בחוץ לארץ בית דין שנסמך בארץ ישראל, ולא ידורו ישראל בארץ ישראל חס ושלום אין כאן מועדות. וסקסה הרמב"ן דמה מועיל שדרים בארץ ישראל אם אין כאן בית דין סמוכים. ות"י רום מעלתו דאפשר כיון שכתב הרמב"ם דאם הסכימו כל חכמי ארץ ישראל לסמוך אחד יכולין לסמוך. וכמו כן דיכולין לסמוך לדבר אחד בלבד. ובודאי דעת כל חכמי ארץ ישראל שכל מי שיראה לקדש על פי החשבון. יה' לענין זה סמוך:

(ד) **ותנה** אני רואה שהדבר ספק אצל כבוד תורתו.

ואם ספקות שנו כך כו'. כי כיון כזה לדעת הרלב"ח בקונטרס הסמיכה [דפוס ווינצ'א דף רפ"ח] וי"ל לכן אני אומר לתקן זה הקושי הגדול שהר"ב הולך לשיטתו. שהוא סובר שאם נתקבלו כל חכמי ארץ ישראל יכולין לסמוך מי שיראו. ועתה כשקובעים ואומרים יום פלוני הוא ראש חודש או יום פלוני מועד. הוה ל' כאלו מסכימים כולם שחכמיהם יה' סמוכים לענין קידוש החודש וקביעות המועדים. שיכולין הם לסמוך סמוך אחד לקל"ת דברים ולשאר דברים לא יה' סמוך. ובודאי שבענין כזה אין חילוק בכל ארץ ישראל בין בחכמים בין בהמון עם. שלא יסכימו שיה' חכמיהם סמוכים לזה הענין. ואם תדקדק בלשון הר"ב בספר המעלות שלו משם יתבאר לך שמש' שהוא בנטיה שלא ימחה אותה אומה מהכל נראה משם מ"ש. ולמה לו להזכיר בני ארץ ישראל לא היה לו להזכיר אלא הבית דין והחכמים. אלא ודאי הכוונה שאף על פי שלא יה' שם בית דין בפירוש. אכן סהדי מן הסתם שכל החכמים וכל ישראל מסכימים שיה' הראשים מהם סמוכים. לענין קביעת החודשים. ואף על פי שלא יפרשו. עד כאן לשון הרלב"ח ולפינו יתבאר בעזר השם דעתינו בשיטת הרמב"ם:

(ה) **איברה** דמה שסיים רום מעלת כבוד תורתו הרמה בתשובתו להלכה. וכן נראה לבאורה מלשון הרלב"ח שהתקנו שכתב מעתה כשקובעים ואומרים יום פלוני ראש חודש כו'. דגם בזמן הזה לריבין בית דין לקדש חדשים ולעבר השנים בארץ ישראל. לא נראה ל'. שהרי הדבר מקובל דור אחר דור שאין קובעים כלל שום ראש חודש. והטעם כזה ברור. אף לשיטת הרלב"ח. כיון שהלכה למשה מסיני שבזמן שאין סנהדרין. אין מקדשין רק על פי החשבון. ואם החשבון שיום שלשים ראש חודש. אפילו יסכימו בית דין לעבר לא יועיל. וכמו שכתב רום מעלתו הטעם דאם כן מה נעשה אם ב"ד אחד יאמרו לקדש ובית דין שני לעבר. וכן בעיבור שנים. אלא הלכה למשה מסיני שבזמן שאין נשיא שכל ישראל כפופים תחתיו אי אפשר לקדש ולעבר כי אם על פי חשבון. וממילא הכל יקדשו ביום אחד. וכיון דהכי הוא מילתא דבזמן הזה אי אפשר לשנות. ולא כבזמן שה' מקדשין על פי הרא"ה. שאפילו נראה הירח ביום שלשים ה' כח ביד בית דין לעבר. ואם כן הוה ל' בזמן הזה כלא נראה בזמנו. דקיימא לן אין מקדשין אותו שכבר קדשוהו שמים. וכתבו התוספות סנהדרין (דף י"ד): דדיבור המתחיל שכבר קדשוהו שמים וזה לשונם דביום שלשים מתחילים בית דין של מעלה לשל מטה שמה יעברו. אבל יום שלשים ואחד שאי אפשר שלא יקדשו היום מקדשין אותו בשמים מן השחר. והכי נמי בזמן הזה כיון שעל כרחק יקדשו אותו היום בית דין על פי החשבון. הרי מקדשין אותו בבית דין של מעלה ביום שלשים מהשחר. וכן הדין בעיבור שנים כיון שהגיע הזמן שראוי להתעבר מעברין השנה בית דין של מעלה:

(ו) **ובעל** כרחק נריך לומר לדעת הרלב"ח הא דלריך ב"ד בזמן הזה. דענין קידוש ב"ד שלמעלה הוא גם כן שיה' נחשב קידוש ישראל. ותדע שהרי אומרים מקדש ישראל והזמנים ישראל דקדשינהו לזמנים אפילו ביום טוב שני שהוא על פי חשבון שנתעבר החודש. וראש חודש ביום שלשים ואחד. והרי קדשוהו שמים ואיך אומרים ישראל דקדשינהו לזמנים. אלא ודאי דקידוש שמים. היינו גם כן שיה' כאילו קידשו ישראל: